

Flýddi undan Hitler — diplomatur í Danmark

Blaðmaðurin Villy Andersen hefur í Arhusbláðnum »Demo kraten« hessa sera forvinnslugu grein, sum vit eru bidnir um at prenta uppáftur.

Karl Raloff, pressuattaché, flýddi tveir reisir undan nazismum og var ein teirra, sum var sterkasti mótsöðumaður nazistanna.

De første bevidste og kæmpende modstandere af Hitler i 1930'ernes Danmark var dårligt stillede arbejdere. De påhørte med stor åbenhed alle beretninger om det brune diktators misgerninger i Tyskland.

Således også ved et møde i Skanderborg midt i 1930'erne, hvor en tysk socialdemokrat på omkring 35 år var aftensstaller. Han udstrålede trods nederlaget for nylig i Tyskland tro på den demokratiske socialisme og på, at demokratiet kunne besejre Hitler. Det var der ikke mange tyskere, der troede dengang. Den unge tysker talte allerede da et forstædigt dansk. Egentlig måtte han slet ikke ove politisk virksomhed. Han kunne udvises af landet for det. Tilhørerne vidste, at de var med i noget »ulovligt«, men ville ikke slippe chancen for at høre om tyske tilstande, mål og midler i kampen mod nazisterne.

Karl Erlich — taleren, flygtningen — sagde efter de noter, jeg har liggende fra dengang bl. a.:

»Havde president Wilson i USA og franskmændene fået englenderne på deres side i 1919—20, så tyske jøder, socialdemokrater og kommunistere ikke i dag i Adolf Hitlers slavelejre og fængsler ... Nazisterne vil påføre verden en ny krig, hvis de stadig får lov af de allierede til at gøre det, som de allierede forbød det demokratiske Tyskland i Weimarrepublikken.«

Ældre besindige arbejdere udtrykte deres tvivl om, at der fandtes slavelejre — koncentrationslejre — i en kulturnation som Tyskland. Nok tiltroede man nazisterne og tyskerne meget — men alligevel.

Visse danske borgerlige aviser understregede jo også, at dette var overdrevne om en nabonation med en høj kultur. Ældre arbejdere mente, at Karl Ehrlich og de danske socialdemokrater nu nok overdrev i deres propaganda!

De unge troede på Karl Raloff — Ehrlich var hans dækningsnavn over for nazisterne her og i Tyskland. Han vakte harme mod nazismen i Tyskland hos mange danskere ved et utal af møder ud over Danmark — beredte os til en dengang ukendt senere modstand.

OLUF BERTOLT HJALP RALOFF TIL SVERIGE

Karl Raloff er stadig i Danmark. Ikke som flygtning, men som Den tyske Forbundsrepublikens presseattaché ved ambassaden i Stockholmsgade i København. Egentlig skulle Raloff have forladt sin stilling i fjor,

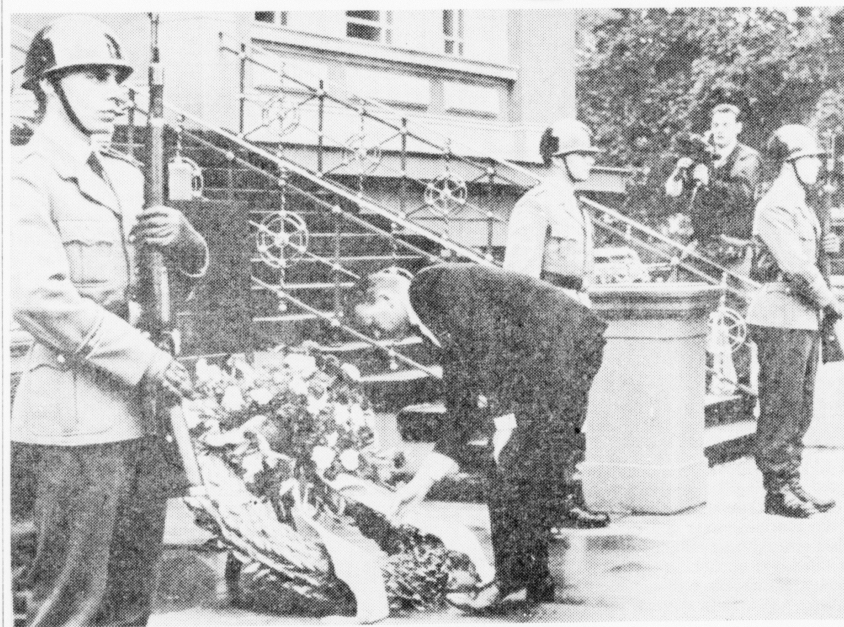
da han var 65 år, men man bad ham blive endnu et år. Med udgangen af juni forlader han denne post. Der er grund til at dvæle ved denne personlighed, der som så ofte før har noget at sige til eftertanke for tænkende ungdom, til alle rettænkende mennesker med idealer.

Karl Raloff var også blandt de første, som måtte flygte fra Danmark til Sverige i april 1940. Han var på nazisternes sorte liste og skulle under tortur, hvis han fangedes. Dette lykkedes heldigvis ikke for nazisterne. Sverige gav ham husly i besættelsens onde år, men hans hu-

stillede som bekendt et forslag om diktatoriske beføjelser til Hitler. Verden fulgte afstemningen med spænding. Turde nogen i rigsdagen lobe den risiko at stemme imod?

Socialdemokraterne var de eneste, der turde. Karl Raloff er en af dem, som stemte NEJ!

—Allerede 1. april 1933 lukkede nazisterne den socialdemokratiske avis i Hannover, hvor jeg var redaktør, siger Karl Raloff, og kun gennem et mærkeligt tilfælde var jeg ikke på bladet den dag. SS besatte bladet. Efter at have stemt i

J. O. Krag, statsministari, leggur blómur á minnisvarðan yvir einumav teim, ið fullu sum offur Hitlers

stru og to piger måtte blive i København.

Det var den daværende formand for Arbejdernes Oplysningsforbund, Oluf Bertolt, som hjalp mig til Sverige, fortæller Raloff. Det lykkedes ham at få fat i en lille båd, og i nattens mulm og mørke startede jeg den 16. april 1940 over Øresund fra Kalkbrænderihavnen, forbi de tyske vagter ved forterne.

— Desværre kunne min hustru og vore døtre ikke komme med, og de måtte blive i København i alle besættelsesårene. Prov at forestille Dem, hvor vanskeligt dette var for en tysk kvinde, som jævnlig måtte fortælle politifolk, at hendes ægtemand var i Sverige. Min kone opretholdt dog hjemmet ved arbejde med trapevask, rengøring og syning. Og hun havde nazisterne mindst lige så meget, som danskerne gjorde det.

STEMTE MOD HITLERS DIKTATOR-BEFØJELSER

Karl Raloff var et af de yngste medlemmer i Weimarrepublikkens tyske rigsdag, valgt af Socialdemokratiet. Nazisterne

rigsdagen måtte mange af os flygte.

Jeg kom selv til Danmark i august 1933 via Warnemünde-Gedser på et af de dengang eksisterende endagspas, og min kone og børn kom først hertil i december samme år. Hans Hedtoft og andre danske partifæller hjalp dem hertil, men sandelig også tyske modstandsfolk.

Formanden for Radiorådet, direktør Peder Nørgaard, var den, som hjalp mig først. Der boede jeg en tid, mens min kone og børn boede hos daværende hovedkasserer i Social demokratisk Forbund, Klüwer, som senere skaffede os en lille lejlighed i tofamilieshus i Brøns høj.

Vort økonomiske eksistensgrundlag hentede vi hos HK i form af arbejdsløshedsunderstøttelse. Jeg var medlem af det tilsvarende tyske forbund, og der bestod en overenskomst om overflytning af rettigheder og pligter fra land til land.

ILLEGALT ARBEJDE I DANMARK FØR KRIGEN

Det har altid i Raloffs danske tilværelse været et kendetegn, at hen i sin mundtlige og skriftlige omtale af sit hjemland stærkt sondrer mellem nazister og andre tyskere, og at han understregede, at Hitler aldrig ved et frit valg fik 50 pct. af de tyske vælgeres stemmer. Under sit dækningsnavn begyndte han i den socialdemokratiske presse herhjemme en række stærkt læste beskrivelser af tilstandene i Nazi-Tyskland.

— Og jeg lægger stadig vægt på, at et flertal af tyske vælgere ikke stemte på nazisterne ved det sidste nogenlunde frie valg, siger Karl Raloff. Jeg vil stadig hævde, at den første stærke

del af disse tyske modstandsfolk måtte efterhånden se deres grupper optrevlede, og så kom de som frie til Danmark.

Efter krigsudbrudet kom den tyske modstandsbewægelse imidlertid i en meget vanskelig situation. Hele Europa var efterhånden besat af Hitlers tropper, og der var ikke mulighed for modstandsfolkene at virke rigtig — forfulgt af tyske nazister og ugleset af udlendingene. Det var hårde vilkår at arbejde under.

I Danmark havde Karl Raloff før krigen visse betingelser for at være med i et illegalt arbejde mod Hitler i Tyskland. Eksempelvis var folketingsmand Andreas Hansens frisørforretning i Haderslev et af centrene for forsendelse af tyske illegale aviser, som sendtes til Nazi-Tyskland og spredtes over »das ganze Reich«. Det drejede sig om den illegale socialdemokratiske avis »Neue Vorwartz«, som fortalte tyskerne de sandheder, de ikke så i de officielle nazistiske aviser. Karl Raloff fremskaffede et vældigt informationsmateriale til en række antinazistiske moder over hele Nordslesvig, arrangeret af Arbejderbevægelsens sonderjyske Landsforening, der havde redaktør Frede Nielsen som formand og Andreas Hansen som sekretær.

EN SÆRLIG GRUPPE KOM FRA BORNHOLM

— Jeg synes, det er værd at fortælle, at der også på Bornholm var en særlig gruppe, som deltog i det antinazistiske arbejde, fortsætter Karl Raloff, for det er så lidt kendt. Via redaktionen på »Bornholmeren« blev der etableret gode illegale forbindelser med bornholmske fiskere, som blev meget aktive med at sejle tysk-sprogede aviser fra Danmark til de pommerse havne. De små aviser tryktes en overgang i Slagelse og fandt stor udbredelse i Tyskland.

— Men lad os nu rykke frem i tiden, siger den vesttyske presseattaché. Jeg er eksempelvis meget taknemmelig for årene i Sverige, bl. a. fordi jeg der vandt mange gode venner, og jeg nærer stor beundring for de ofre, svenskerne ydede på forskellig måde. Det gælder deres forsvar, hvortil det neutrale land havde de værnepligtige på skiftevis vagttjeneste ved grænserne under hele krigen uden at kny.

NORSK BEUNDRING FOR TYSK FANGE

Efter den nazistiske besættelsesophør i Danmark kom Karl Raloff i oktober 1945 tilbage til København og genforenedes med sin familie. Han kom senere til at virke som skandinavisk korrespondent for den nyoprettede tyske pressetjeneste. Da man i Norge hørte om denne demokratiske og stærkt antinazistiske tysker, fik han som en af de første tyskere efter krigen en invitation til at besøge Oslo og traf ved denne lejlighed i sommeren 1949 statsminister Einar Gerhardsen og uden- (Framh. i næste blød).